herpy

SALAMANDRE

Southern Banded Newt

Ommatotriton vittatus

Ommatotriton vittatus er en mellemstor vandsalamander på 9-11 cm fra Levanten og det sydlige Tyrkiet. Hannen får i yngletiden en høj, takket rygkam og stærkere farver. Arten er køleelskende, sky og kræver køligt, fugtigt og roligt, så den hører til de vanskeligere vandsalamandre. Bestanden i Tyrkiet er i tilbagegang, så opdrættede dyr er det rigtige valg.

Familie: Salamandridae Tidligere navn: *Salamandra vittatus; Triturus vittatus* **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**9-11 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**8-12 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Semi-akvatisk**
Biotop	**Vådområde og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**10-18 °C**
Temperatur, nat	**5-12 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 10-20 cm
Vandtemperatur	**8-18 °C**
UVB	**Ikke nødvendig**
Vinterhvile	**4-10 °C** 8-12 uger
Kost	**Insekter, små leddyr (springhaler, bananfluer) og orme/snegle**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**36-48 mdr.**
Æg pr. sæson	**100-200**
Larvetid	**60-120 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står ikke på CITES-listen eller i EU's bilag A-D og er ikke opført på listen over forbudte dyr (BEK nr. 1261/2015), så der kræves ingen CITES-papirer. Salamandre er omfattet af EU's dyresundhedsregler om Bsal; tjek de aktuelle regler hos Fødevarestyrelsen ved import eller handel.

Om arten

Ommatotriton vittatus er en mellemstor vandsalamander på 9-11 cm i alt. Hannerne er lidt større end hunnerne i kropslængde. I yngletiden udvikler hannen en stor kam langs ryggen og tydeligere farver, og han viser sig frem for hunnen med bevægelser af hale og kam. Uden for yngletiden er kønnene sværere at skelne.

Der findes to underarter: *O. v. vittatus* i Tyrkiet, Syrien og Israel og *O. v. cilicensis* i Tyrkiet. Arten er den sydlige af de to nært beslægtede bånd-vandsalamandre; den nordlige er *Ommatotriton ophryticus*, som tidligere regnedes for en underart af *O. vittatus*. De to arter har hver deres udbredelse og skal ikke blandes.

Hannerne er territoriale og aggressive over for andre hanner: de forsvarer et område med bid og jagter rivaler væk, og der er typisk en friplads på fra nogle tiere centimeter op til omkring 80 cm mellem hannernes territorier. Befrugtningen er indvendig, men uden parring: hannen lægger en sædpakke på bunden, og hunnen tager den op med kloakken. Hunnen kan tage sædpakker fra flere hanner.

I naturen bliver hannerne kønsmodne efter tre år og hunnerne efter fire år, og dyrene bliver op til otte år gamle. Levetiden i fangenskab er ikke dokumenteret; 8-12 år er et skøn.

Huden har som hos andre vandsalamandre giftkirtler; giften er ikke undersøgt for *O. vittatus*. Sekretet kan irritere slimhinder. Vask hænderne efter håndtering, og rør ikke ved øjne og mund. Dyrene trives bedst, når de får ro.

Udbredelse og levested

Ommatotriton vittatus lever i det østlige Middelhavsområde: i det sydlige Tyrkiet (blandt andet Hatay og Adana-området), Syrien, Libanon, Israel og Jordan. Nominatformen findes i Tyrkiet, Syrien og Israel, mens *O. v. cilicensis* findes i Tyrkiet omkring Adana. Dyrene, der tidligere blev regnet med til arten længere mod nordøst, hører i dag til *Ommatotriton ophryticus*.

Arten er opført som ikke truet på verdensplan (IUCN: LC), men bestandene i Tyrkiet er i tilbagegang.

> **Oprindelig udbredelse:** Tyrkiet, Syrien, Libanon, Israel og Jordan.

LEVESTED

Ommatotriton vittatus lever i vandhuller af mange slags i tempereret skov og græsland: floder, damme og kanaler, og også vand i grotter, på dyrkede marker og i landlige haver. I yngletiden fra februar til juni holder dyrene til i lavt, langsomt flydende og tilgroet vand. Resten af året lever de på land i skov og på stenet bund tæt ved vand.

Vandet på levestederne har 9-15 °C (i gennemsnit omkring 11 °C), en pH-værdi på 7,5-8 og en vandhårdhed (GH) på 3-18. Under ca. 4 °C går dyrene i dvale, og i tørt og varmt vejr om sommeren går de i sommerdvale. Dyrene er mest aktive i skumringen og om natten.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Ommatotriton vittatus*. Anbefalingerne bygger på de få erfaringer med slægten, på den nært beslægtede *Ommatotriton ophryticus* og på de øvrige europæiske vandsalamandre af slægten *Triturus*; tallene i dette afsnit og de følgende er derfor lånt derfra, medmindre andet står.

Et terrarie på 60 × 30 × 30 cm passer til et par, og større er bedre. Hannerne er territoriale, så der holdes kun én han pr. terrarie, medmindre pladsen er meget stor og rig på skjul. Landdelen laves af en dyb, fugtig bund af ugødet jord med et tykt lag mos, løv, bark og kork som skjul. Bunden skal dræne, så den ikke bliver sumpet. Vanddelen er 10-20 cm dyb med en flydende plade eller sten, så dyrene selv kan gå mellem vand og land. Arten kan holdes i et landterrarie, i et akvaterrarie eller skiftevis i begge.

Små og mellemstore salamandre klatrer på glas og presser sig gennem små åbninger, så terrariet skal have et tætsluttende låg med fint net. Dyr, der forstyrres ofte, stresser, så skjulene løftes sjældent.

TEMPERATUR

Ommatotriton vittatus er køleelskende. Dagtemperaturen skal være 10-18 °C og nattemperaturen 5-12 °C, og temperaturen må ikke komme over 20 °C i længere tid. I varme æder dyrene dårligt og kan blive syge. Stil terrariet køligt: en kælder, en uopvarmet garage eller et skyggefuldt sted udenfor, uden sol og uden varmekilder.

Vinterhvilen foregår ved 4-10 °C og varer 8-12 uger. Dyrene hviler på land i fugtigt løv og mos. De må ikke fryse, så et udendørs anlæg skal have skjul i frostfri dybde. Efter vinterhvilen bringes dyrene i yngleform med stigende temperatur, mere lys og mere foder. I yngletiden holdes vandet på 9-15 °C som på levestederne i naturen.

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Landdelen skal holdes fugtig, med en luftfugtighed på 80-100 %, men aldrig vandfyldt. Forstøv mosset med afkloreret vand, når det begynder at tørre. Et tykt mosdække i den ene ende og en tørrere bund med løv i den anden giver dyrene et valg. God ventilation forhindrer stillestående luft og skimmel. Bliver det for tørt, tørrer den bløde hud ud, og dyrene gemmer sig.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Vanddelen skal være 10-20 cm dyb og 8-18 °C. Brug afkloreret postevand eller regnvand. Rent vand er vigtigt: skift en tredjedel af vandet ugentligt, og fjern foderrester dagligt. Et lille filter med svag strøm hjælper. Bunden kan være bar eller af groft sand eller store sten, aldrig fint grus, som kan sluges. En flydende plade eller flydende planter giver dyrene mulighed for at forlade vandet. Rengøringsmidler, sæbe og håndcreme må aldrig komme i nærheden af vandet.

LYS OG UVB

UVB er ikke nødvendigt for arten, som er aktiv om natten og i skumringen og undgår sol. Almindeligt dagslys eller LED-lys i 10-12 timer om dagen er nok. Lampen må ikke varme terrariet. Planter og skjul skal give rigelig skygge. Drys foderet med kalk og vitaminer til padder, fordi dyrene ikke får UVB.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Ommatotriton vittatus æder alle små dyr, den kan overmande. På land passer springhaler, bænkebidere, hvide orme, bananfluer og små snegle og edderkopper, til voksne dyr også større bænkebidere og fårekyllinger. I vandet tager dyrene dafnier, myggelarver og orme. På land tages ubevægeligt foder næsten aldrig, så foderet skal være levende. Fodringen skal være varieret og drysset med kalk og vitaminer.

Voksne dyr fodres en til to gange om ugen i køligt vejr. Foderdyrene skal være små nok til, at dyret let kan sluge dem.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er sky og klarer sig bedst, når den får ro. Hannerne bider og jager hinanden bort fra deres område, så to hanner hører ikke sammen i et lille terrarie. Et par, eller en han med to-tre hunner i et stort og tæt indrettet terrarie, giver ro. Hold ikke arten sammen med fisk eller andre arter, der æder æg og larver, og hold ikke dyr af meget forskellig størrelse sammen.

Huden er sart, så dyrene bør kun håndteres, når det er nødvendigt: gør hænderne våde med afkloreret vand, eller brug en lille ketsjer eller en kop. Hold låget lukket.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

I yngletiden kendes hannen på den høje kam og de kraftigere farver; hunnen er mere afdæmpet. Dyrene bliver kønsmodne efter tre år (hanner) og fire år (hunner). Uden for yngletiden er kønnene sværere at skelne.

PARRING

I naturen er yngletiden fra februar til juni. Yngletiden udløses af stigende temperatur, mere lys og mere foder efter vinterhvilen. Dyrene holdes på land, indtil de skal yngle; når de får adgang til vand, begynder frieriet. Hannen står foran hunnen, viser sin kam og slår med halen, og hunnen tager hans sædpakke op fra bunden med kloakken. Hannerne forsvarer et område i vandet, så der skal være plads og mange planter og skjul.

ÆG OG LARVER

Hunnen lægger æggene enkeltvis i blade af vandplanter, som hun folder om ægget med bagbenene, over flere uger. Antallet af æg pr. sæson er ikke dokumenteret for arten; 100-200 æg er lånt fra *Ommatotriton ophryticus*. Brug bløde planter som vandpest eller tusindblad. Voksne dyr æder æg og små larver, så flyt bladene med æg til et eget kar.

Larverne er ved klækningen meget små, med ydre gæller. De første dage lever de af blommen. Derefter er de rovdyr og tager kun levende foder: først infusionsdyr og nyklækkede dafnier, senere større dafnier, hvide orme og myggelarver. Fodr larverne dagligt, hold dem i rent, køligt vand under 20 °C med mange planter, og sorter dem efter størrelse, så de store ikke æder de små.

METAMORFOSE

Larvetiden er ikke dokumenteret for arten; 2-4 måneder er lånt fra *O. ophryticus* og afhænger af temperatur og foder. Efter forbenene kommer bagbenene, og når alle fire ben er udviklet, trækkes gællerne tilbage, og farverne skifter. Sænk da vandstanden til få centimeter, og læg sten og flydeplanter ud, så de forvandlede dyr kan gå op af vandet, og læg et tætsluttende låg på. De nyforvandlede unger drukner let, så de skal hurtigt over i et landterrarie.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger lever på land i et fugtigt og køligt terrarie med mos, løv og bark. Ungerne er sårbare og tåler tørke og varme dårligt. Fodr dem ofte med de mindste levende foderdyr: springhaler, bananfluer uden vinger, hvide orme og små bænkebidere, senere større bænkebidere og små snegle. Hold dyrene adskilt fra de voksne og sorteret efter størrelse, og giv kalk og vitaminer.

Sundhed og typiske fejl

De vigtigste problemer ved pasningen er:

- Varme: temperaturer over 20 °C i længere tid stresser dyrene, giver dårlig appetit og kan føre til sygdom og død. Hold terrariet køligt.
- Udtørring: huden er sart og tørrer hurtigt ud, hvis landdelen ikke holdes fugtig. Samtidig må bunden ikke være sumpet.
- Kalk- og D3-mangel (engelsk syge): ses ved ensidigt foder uden kalk og vitaminer og uden UVB. Drys foderet med kalk og vitaminer til padder.
- Hudinfektioner: dårlig vandkvalitet giver svampe- og bakterieinfektioner. Brug rent, afkloreret vand.
- Stress: dyr, der forstyrres hele tiden, tager af og æder dårligt.
- Forstoppelse: fint grus og sand kan sluges. Brug bar bund, groft sand eller store sten.

Svampen *Batrachochytrium salamandrivorans* (Bsal) er dødelig for mange salamandre. Nye dyr holdes i karantæne, før de sættes sammen med andre, hvert terrarie har sit eget udstyr, og hænder og redskaber rengøres mellem terrarierne. Dyr, vand og redskaber må aldrig komme i kontakt med vildtlevende padder. Opdrættede dyr bærer sjældnere sygdomme og parasitter end dyr fra naturen. Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr bliver sygt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.